

Методика використання системи «Бібліометрика української науки» для розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників

Сьогодні у всьому світі актуальною є проблема розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників відповідно до вимог становлення інноваційної освіти в Україні, що потребує від них постійної самоосвіти, саморозвитку, професійного вдосконалення та підвищення кваліфікації з метою підтримки високого професійно-педагогічного рівня [3]. Постає завдання набуття вмінь і навичок науковими та науково-педагогічними працівниками щодо використання відкритих електронних науково-освітніх систем та їх сервісів, зокрема, бібліометричних та наукометричних, що надають можливість оцінювання їх професійної діяльності з метою підвищення результативності наукових досліджень. Тому однією з проблем підготовки фахівців галузі освіти та науки є науково-методичне забезпечення використання інформаційно-цифрових технологій.

Мета дослідження: обґрунтувати та розробити методику використання системи «Бібліометрика української науки» для розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників.

Під ***методикою*** використання системи «Бібліометрика української науки» для розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників [2, с. 295] будемо розуміти «теоретично обґрунтовану сукупність методів, способів, прийомів і форм використання цього сервісу, застосування яких у науково-педагогічній діяльності науковими та науково-педагогічними працівниками сприятиме підвищенню рівня їхньої інформаційно-дослідницької компетентності».

Для проведення дослідження важливим є розгляд основних термінів і понять: «бібліометрія» [6], «наукометрія» [5], «вебометрія», «інформетрія» та ін. У 2014 р. фахівці НБУ ім. В. І. Вернадського розробили вітчизняну

інформаційно-аналітичну систему *«Бібліометрика української науки»* (БУН) [1], використання якої надає суспільству комплексну картину стану вітчизняного наукового середовища, розкриває його галузеву, регіональну та відомчу структуру, здійснює статистичне опрацювання даних для отримання різних аналітичних матеріалів. БУН – це загальнодержавна система моніторингу та відстеження тенденцій розвитку української науки, база для отримання відомостей щодо експертного оцінювання результативності окремих вчених, дослідницьких колективів, наукових періодичних видань, а також тем наукових досліджень. БУН функціонує на основі консолідованих даних наукометричних платформ Google Scholar, Scopus, Web of Science, Ranking Web of Research та РІНЦ [4]. Основним джерелом БУН є система Google Scholar. БУН включає 3 розділи: *«Пошук»*; *«Аналітика»*; *«Про проект»*.

Для підвищення кваліфікації в системі післядипломної педагогічної та вищої освіти й розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників розроблено спецкурс *«Використання системи «Бібліометрика української науки»»* [3], що містить інструктивні матеріали, структуру залікового кредиту курсу, відомості щодо мети спецкурсу, категорій слухачів, завдань та концепції навчання, змісту, методів, форм, принципів навчання, прогнозованого результату реалізації спецкурсу та ін.

Важливим завданням сьогодення є введення в практику науки та освіти нових технологій навчання щодо використання відкритих науково-освітніх систем у професійній діяльності наукових і науково-педагогічних працівників, аспірантів і докторантів. Враховуючи науково-методичні джерела та нормативно-законодавчі документи, актуальним питанням є застосування сучасних методів об'єктивної оцінки діяльності науковців.

Опанування науковою спільнотою сервісу БУН сприяє отриманню актуальних в реальному часі рейтингових показників щодо наукових напрацювань українських учених, наданню відомостей та якісно новому рівню повноти й оперативності інформування суспільства щодо вітчизняного наукового потенціалу.

Стрімкий розвиток і поширення нових інформаційно-комунікаційних технологій потребує подальших досліджень використання електронних науково-освітніх систем відкритого доступу. Перспективними є дослідження сервісів бібліометричних і наукометричних систем для оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень з метою набуття знань та розвитку вмій і навичок їх використання, моніторингу наукових результатів для впровадження у практику галузі освіти та науки. покращення показників у професійній діяльності. Це надасть можливість одержати загальну базу відомостей з метою визначення пріоритетних напрямів наукових і науково-педагогічних досліджень, оцінювання наукового потенціалу країни тощо.

Перелік використаних джерел

1. Бібліометрика української науки. URL: <http://www.nbuviar.gov.ua/bpnu> (дата звернення: 18.05.2020).
2. Іванова С. М. Проблема розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників з використанням відкритих електронних науково-освітніх систем. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. № 6 (68). С. 291-305. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/713629/> (дата звернення: 19.05.2020).
3. Кільченко А. В. Зміст спецкурсу «Використання системи «Бібліометрика української науки»» для наукових і науково-педагогічних працівників *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки: Зб. наук. праць Центральноукраїнського держ. пед. ун-ту ім. Володимира Винниченка, 2019. №185. С. 210-216.
4. Костенко Л. Й. Бібліометрика української науки *Дзеркало тижня*, 7 лист. 2014 р. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/1750> (дата звернення: 19.05.2020).
5. Налімов В. В., Мульченко З. М. Наукометрия. Изучение науки как информационного процесса: монографія. М.: Наука, 1969, 192 с.
6. Pritchard A. Statistical Bibliography or Bibliometrics. *Journal of Documentation*. 1969. Vol. 24 (4), P. 348-349.